259. številka. Ljubljana, v soboto 11. novembra. XV. leto, 1882.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer,** izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za eden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.
Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba".
Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

„Glas Crnogorca"

odgovarjajoč na zadnjo enuncijacijo Kallaya v delegacijah piše v uvodnem članku mej drugim:

„Kolikor se nam priobčuje v kratkem brzojavnem izvodu, rekel je Kallay mej ostalim, da črnogorski narod še sedaj upliva na južno Hercegovino in da imajo Hercegovci lokalen patrijotizem in ne žele biti pridruženi Črnejgori, da ima knez črnogorski nesumnjivo dobro voljo in da se bode s časom Črna gora spoprijaznila s sedanjim stanjem v Bosni in Hercegovini."

„Na to bi se moralo od naše strani odvrniti nekoliko. Da li ima narod črnogorski zares upliv nad narodom v Hercegovini, o tem nij vprašanja. To potrdil je Kallay in svet mu za to nij obvezan. No glavna stvar nij v konstatovanji upliva samega, nego v njega kvalifikaciji, tu pa je g. Kallay dotičnemu interpelantu ostal odgovor dolžan. Da se dobi ta odgovor, poprijeli se bodemo drugih besed, izustenih po g. Kallayu in z njih pomočjo izidemo na pot, po katerem pridemo do odgovora. G. Kallay rekel je, da ima knez črnogorski nesumnjivo dobro voljo. S tem izrečena je polna in nesumnjiva istina. In če se ta istina primeri z odnošaji črnogorskimi, pride se jako lahko do zaključka, ki more služiti v odgovor na vprašanje o kakovosti onega upliva, kojega po Kallayevih besedah izvršuje nad Hercegovino".

„Vzemimo, da je Kallayu znano, — in če mu nij znano, čuje naj od nas ali pa naj povpraša pri komur koli, ki nas dobro pozna, — da je v Črnejgori volja kneževa in volja narodova jedno in isto. Ta istinita pojava — redka morebiti v drugih državah — velja pri nas v jednakej meri v pravcu pozitivnem in negativnem. Kar hoče knez, to želi tudi narod, a kar narod ne želi, tega tudi knez neče. To je jedinost, v katerej nij dvojne volje nego samo jedna, tedaj tudi ne more biti dveh pravcev v delovanji, ampak samo jeden."

„To doznavši in poprijemši se besed Kallayevih, da ima knez nesumnjivo dobro voljo, potem sledi, da ima tudi narod črnogorski nesumnjivo dobro voljo, ker se ne da govoriti o dveh voljah, nego samo o jednej. Prišli smo tedaj na čisto v jednej stvari, v konstatovanji dobre volje kneza in naroda črnogorskega. No potrebno bi bilo, da se zna, kaj treba razumevati pod „dobro voljo?" V čem ona obstoji? in komu se izkazuje? — ker pod tem utegne jeden razumevati to, drugi drugo. G. Kallay pod „dobro voljo" razumeva brez dvombe tisto „raz položenje", v katerem knez (mi dostavljamo: in narod) črnogorski stoji nasproti avstro-ogerskej državi. V tem nij se prevaril. Črnogora živi v sosedstvu te monarhije in ona ima največi interes, da s to monarhijo živi v dobrem in prijateljskem sosedstvu. Iz tega prihaja, da Črnejgori nalaga uže zdrava, razumna in praktična politika, proti tej monarhiji vsikdar, dokler trajajo na vseh straneh pravilni odnošaji, biti v razpoloženji dobre volje".

„Nam je nedavno oficijozna dunajska „Presse" dala napotek, da se kar se da vežbamo v mnemotehniki. Mi vzprejemljemo ta napotek do srca, in posluževali se ga bodemo pri priliki, ko bodemo konstatovali, da je Črnagora dala stvarnih dokazov o svojej dobrej volji nasproti avstro-ogerskej monarhiji, da to dobro voljo nij imela samo na jeziku, nego tudi pri delu in to brez kake skrite misli, brez kakih prentensij, na samo moralno reciprociteto. Ne treba posegniti daleč v prošlost, dovoljeno je, da se prečita zgodovina zadnjih let in jasno bo vsacemu, da koreninijo naše besede v čistej resnici".

„No, ako nas glava napotuje k dobrej volji proti Avstro-Ogerskej, bije nam srce za naše brate v Bosni in Hercegovini. Je-li to greh, zločinstvo? Razžaljenje za koga? Je-li to dvoje nezdružljivo? Se li dobra volja proti Avstro-Ogerskej kvari in krši dobroj voljoj proti narodu v Bosni in Hercegovini?"

„Mi mislimo, da to nij tako. Želeti našim bratom v Bosni in Hercegovini, da bi jim bilo dobro pod avstro-ogersko upravo — in z dopuščenimi sredstvi tudi delati na to, da jim bode dobro, — to mislimo nij greh, ne zločinstvo, ne razžaljenje, in s tem more se, tega smo uverjeni, lepo strinjati naša dobra volja nasproti avstro-ogerskej monarhiji".

Nadaljujoč, da proti tacemu uplivu niti Kallay ničesa ne more, da se pa z mislimi njegovimi boriti neče, piše na dalje:

„Kar se tiče hercegovskega „lokalnega patrijotizma", nijmamo mi nič proti njemu. Mi se z njim popolnem strinjamo ter hvalimo in povzdigujemo do neba ta patrijotizem. Še več, mi gremo še za korak naprej, rekoč: Daj Bog, da bi ta patrijotizem vedno ostal lokalen in nikdar se pod današnjimi prilikami ne spremenil v občni, pa makari Hercegovci niti ne želeli pridružiti se Črnejgori! Da nij bilo skozi celih pet desetletij tega lokalnega patrijotizma v Hercegovini, bi danes ne bilo ni sledu na njega. A danes, zanašajoč se v zdravi razum našega tamošnjega naroda, uverjeni smo, da bode baš ta „lokalni patrijotizem" vzdržal Hercegovino in provel jo celo in neškodovano skozi ljuto borbo po — osodi namenjeno".

„Mi se tedaj ne bojimo lokalnega patrijotizma hercegovskega, ampak prosimo Boga, da ga še ojači. Kar se pa tiče vprašanja o pridruženji, nas za to ne boli glava; mi ni kratko ni malo nijsmo protivni, da se konečna osoda Bosne in Hercegovine odloči svobodnim glasom tamošnjega naroda in prepuščali bi povsem na voljo Hercegovcem, da se izjavijo, komu se želé pridružiti."

„Imamo še konečno besedo z g. Kallayem. On rekel je, da bode Črnagora s časom pritrdila sedanjemu stanju v Bosni in Hercegovini. Kaj je hotel s tem reči g. Kallay?"

„Današnje stanje v Bosni in Hercegovini nij stvorila niti Črnagora niti Avstro-Ogerska, nego berolinski kongres, to se pravi: vse vlasti vkupe. Temu stanju morala bi se kloniti ne samo Črnagora, nego tudi Avstro-Ogerska".

Poudarjaje lojalnost Črnegore, izjavlja, da Črnagora nikdar mislila nij protiviti se volji Evrope, niti kakim koli odporom na novo razvozlati iztočno vprašanje, marveč udala se je naredbi Evrope, kakor i vi (Avstro-Ogerska) — „istina! dosta mučno i s nategom!" Okončevaje, da bode i Avstrija morala udati se višjemu areopagu in stanju, katero je Ev-

LISTEK.

Nedeljsko pismo.

Pred leti, ko je pri nas poganjala še pasivna politika svoje strupene cvetke, bival sem tam gori v vedno zelenej Štajerskej, mej Nemci, katerih precejšen broj nas Slovence nadkriljuje s svojo večjo popolnostjo vratov „und was drum und dran hängt". Mesto, v katerem mi je bilo preživotariti par dolgih let, nij veliko, da bi dejal tako ali takisto, vender je toliko, da ima dve predmestji, kateri sestojite iz hiš, ki stoje ob obeh koncih, in katere so dobile ta ponosni naslov, dasi se ne ve, kje neha mesto, niti kje začne predmestje.

V jednem teh neznatnih predmestij stoji ravno tako neznatna hišica, a v vsej svojej neznatnosti izvabila je v prvi hip mojo pozornost, kajti nad vrati visela je tabla, ki se ne nahaja kjer si bodi. V sredi bil je upodobljen črevelj, kvišku obrnen, nad njim bil je naslov: „Zum umgekehrten Stiefel" pod njim pa ti-le klasični verzi:

„Es ist die Welt so aufgeklärt,
Drum ist der Stiefel umgekehrt.
Sollt' es einstens besser werden,
Kommt der Absatz auf die Erden."

Čital sem naslov uže marsikake krčme, poznata mi je „Kruljeva žaba" in „Pijana muha", bil sem uže pri „Koštrun-birtu" in v „Mistgrübel-nu", v „Eliziji" in v „Peklu", v „Narobe svetu" in v „Obljubljenej deželi" in v mnozih drugih vino- in pivotočnih pod- in nadzemeljskih zavodih, a ta napis imponiral mi je po svojej izvirnosti in filozofičnej resignaciji. Glej, mislil sem si, nij-li ta kvišku obrneni črevelj istinita slika naših ljubljanskih razmer in kaka fina satira veje v teh malih vrsticah! Napetnik zavzel je stališče, ki mu nikakor ne sodi in šibke golenice krive se pod nenavajenim bremenom stopala, podplatov in napetnika, situvacija je mučna, neznosna, ker h krati pričakuješ, da se zvrne črevelj na tla in da je konec temu prisiljenemu, ker vsem zakonom fizike in vsakdanjemu običaju nasprotnemu položaju. Toda neznani pesnik navedenih stihov ti veli, da se bode to zgodilo še le tedaj, kadar se bode na svetu obrnilo na bolje. Tedaj potrpljenje, prijatelj, potrpljenje!

In potrpeli in trpeli smo dolgo vrsto let, čakajoč preobrata na bolje, dokler ga nijsmo dočakali. Nad uhodom gorenje-štajerske krčme sicer sigurno še dandanes visi tabla z navzgor obrnenim črevljem, a v Ljubljani „belokamenoj" nastal je preobrat, v sredini Slovenije prevrnil se je deloma vsaj v mestnej hiši nenaravno kvišku zasukneni črevelj z nenaravne visočine v svoje naravno stališče, nastopila je ona po neznanem pesniku prorokovana doba, da se je presuknilo na bolje.

Še hodevajo taki kvišku obrneni črevlji v človeškej podobi po ulicah ljubljanskih, razkazivajoč prvotni svoj „kveder" sinjemu vzduhu in sploh vsa-

ropa stvorila v Bosni in Hercegovini, zaključuje: „Samo vedno Bog dal, da bode to stanje na korist tamošnjega naroda!“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. novembra.

Po vsem **dunajskem** mestu je razširjena vest, da se ondukajšnjih **izgredov** udeležujejo protižidovski agitatorji in tudi vsa uradna sporočila se ujemajo s tem nazorom. Vse se boji, da bo nahujskana sodrga v predmestjih napadla žide ter jih oplenila. Pa tudi v notranjem mestu se deli ta bojazen, židovstvo je v hudem strahu, posebno ker so se našli na mnozih prodajalnicah židovskih kupcev po vsem mestu, predmestjih in predkrajih plakate z napisom: „Bijte žide, ven ž njimi!“ Tudi se je uradno konstatovalo, da so se burši iz Schönerjevega štaba vso noč udeleževali pri nabijanji plakatov in se razkropili v razne dele mesta. Tudi pred voliščem začeli so bili ko so zvedeli da je njihov kandidat dr. Much tako strašansko propadel, upiti: „Vržite žide ven!“ Vlada bo stvar ostro preiskavala. Komunalni organi so ali čisto pasivni ali pa se obnašajo kaj slabo. Župan dr. Uhl hotel se je pri ministerskem predsedniku s tem izgovarjati, da se izgredov udeležujejo le vnanje osebe, ki nijso na Dunaji doma. To pa nikakor nij res, zaprte osebe skoro vse govoré dunajski dialekt, kakor se razvidi iz uradnih raportov.

„Dziennik Polski“, dobro poučen, poroča, da se je **šlesko jezikovno vprašanje** v političnej upravi povoljno rešilo z okrožnico deželnega predsednika na okrajne glavarje, in sicer povoljno za Poljake in Čehe, ker se je okrajnim glavarjem naročilo, da imajo poljske in češke uloge reševati v dotičnem jeziku in tudi v osobnem občevanji s Poljaki in Čehi posluževati se njihovega jezika. Pri sodnijah pa ima ta jezikovna jednakopravnost svoje težkoče, ker znajo sodnijski uradniki le nemški uradovati in se iz službenih ozirov ne dadé tako lahko prestaviti. Mnogo je še želeti pri šolstvu, ker se naučni minister za to malo briga in daje vse na voljo svojim referentom, vseskozi Poljakom in Čehom neprijaznim. Polski klub da naj posebno na to obrača svojo pozornost.

V **hrvatskem** saboru nadaljevala se je generalna debata o omejenji izvršilnega prava. Za predlog govorila sta: Vojnović, ki je naglašal, da se mora varovati zasebne uradnike in delavce, javnim uradnikom pa da naj se odvzame privilegij neizvršilnosti njihovih plač, in pa justični šef Derenčin, naglašaje, da se bo s tem predlogom prišlo v okom širjajočemu se proletarijatu in vzplamtenju socijalnega vprašanja, katero netijo tuji agentje. Proti predlogu govorila sta: Barčić ker se je postava komandirala iz Dunaja in Pešte, torej kršila avtonomija, in pa David Starčević, ki posebno graja prelepo ravnanje s kaznjenci in zahteva kodifikacijo vseh obstoječih postav po stalnem komisijonu.

Vnanje države.

V torek je v **italijanskem** mestecu Palmanuova, blizu avstrijske meje, občinstvo insultiralo župana verškega, Baldassija, kateri je bil dal ustaviti in zapreti voznika Oberdankovega in je pred kratkem dobil za to zaslugo zlati križec. Da se je ognil telesnemu poškodovanju, moral je zapustiti mesto. Baldassi podal se je tedaj v prvič po dogodku v Ronkah čez mejo in v njegovej družbi bil je tudi grof Anton Attems iz Romansa ter slednjega hčere. Podestà palmanuovski opravičeval se je pri grofu, ko se je bil ta pritožil, in prosil za zamero, Baldassija pa je očitno preziral. Slednji podal se je potem v Trst, kjer je poročal namestniku o rečenem dogodku.

Otvorenje **francoske** kamore pričelo se je z uže omenjeno vladino izjavo. Min sterski predsednik Duclerc sam jo je prečital; kamora pa jo je precej hladno vzprijela. Da bi se zapredil razpor mej republikanci, vzel je bil kabinet v program reform samo take načrte, ki nijso v stanu razdvojiti pristaše, mej temi so bili tudi nekateri bolj malenkostne vrste. Pri teh so se nasprotniki na skrajnej levici in desnici glasno rogali in nasmehovali, osredje pa se je držalo bolj mirno in rezervirano. — Skrajna levica sešla se je po končanej seji kamore, ter je sklenila resolucijo o reviziji ustave.

Iz Berolina se kategorično zanikuje, da bi bile velevlasti z Nemčijo na čelu stopile s **Švico** v diplomatične dogovore o omejenji asilnega prava. Pač pa so dali vsi kabineti Franciji zatrdilo, da hočejo ostro preiskavati vse anarhistne in nihilistne zarote ter složno postopati, da jih zatró. Take izjave predali so pred nekoliko tedni diplomatični zastopniki v Parizu, ko so bili neki večer vzprijeti pri ministru vnanjih zadev. Sama od sebe pa se je Švica ponudila, da bode šla v tej zadevi Franciji močno na roko ob jednem poudarjaje, da so se, kakor so dokazale najnovejše preiskave, jako pretiravale vesti o anarhistni organizaciji v Švici.

Svetovalstvu **nemške** zveze predložila se je novela k zakonu o državnih uradnikih, katera je podobna pruskemu zakonu prejšnjega leta. Ta novela odreduje, da pri uradnikih, ki zapusté službo pred 65. letom, nastopivša nesposobnost nij predpogoj za pokojnino. Pokojnina raste po 10. službenem letu vsako leto za $^1/_{60}$ vse plače. Maksimum $^{45}/_{60}$ more se doseči s 40. službenim letom. To leto dosežejo lahko akademično izobraženi uradniki v 62. letu, nižji uradniki pa v 60. letu. Panzijski fond je s to postavo narastel na 600.000 mark vsako leto. Državni dohodki carinski in užitniski za leto 1883/84. so proračunani na 334,935.000 mark, torej za 2,679.780 mark več ko prejšnje leto.

Dopisi.

Z Notranjskega 10. novembra. [Izv. dop.] Mene čisto nič ne straši navadno očitanje prenapetih in maziljenih strokovnjakov nam samoukom, češ: „le čevlje sodi naj kopitar“, da bi ne napisal nekaj opomenj o zadnjem g. E. Kramarjevem poučnem govoru v Cerknici.

Malo čudno se ti je zdelo, a vender ti je dobro delo, ko si ustopil v nedeljo po poludanskej službi božjej v veliko dvorano cerkniške šole ter tam konstatoval obilo množico navzočno za kmetijsko predavanje; ne pretiram, če zapišem, da jih je bilo do štiri sto.

Gledal si tu ljudstvo vse zmešano, kmetiča poleg velikega posestnika, obrtnika, župane in učitelje od daleč na okrog; tudi naš državni poslanec g. Obreza sključil se je mej poslušalce v ozko šolsko klop.

V principu se je povsod mnogo pisalo in govorilo zoper popotne učitelje in ne brez tehtnih uzrokov. Kako naj jeden človek toliko tvarine v tako širnem krogu premaga? V prvej vrsti treba je, da gospode popotne učitelje kar le moč podpirajo duhovščina, učitelji, župani in sploh napredneji možje. No, pa v prvej vrsti se tudi tukaj vpraša, kdo predava in kako poučuje. Koj tukaj moram g. K. od srca priznati, da ve kaj govori in komu govori! Našega moža ne uloviš prehitro, on je konservativen in prebrisan, češ, bolje je „drži ga, nego lovi ga“, neče se tako hitro tudi dobrega poprijeti! Da pa je naš narod dober, reelen materijal v masi, da imamo lehko mnogo upanja v njem samem, priča to, da se mej njim ne morejo zarediti „dvenožne stenice“ — judje, kakor jih je nazival nekdaj sam Rothschild. — Prav je torej, da g. K. ne pretirava pri pouku, da ne obljubuje zlatih gorá in ponovljenja raja, da le na podlagi zdravega razuma z izgledi dokazuje primerno zboljšanje in dobiček, in to ne brez truda in mogočih malih stroškov. Dobro dene tudi pri jednacih govorih nekaj soli in dovtipnega popra.

Sploh pa se g. deželni popotni učitelj resno trudi spoznavati posamezne kraje in njihove razmere in posebnosti; to se čuti na prvi mah.

Najbolje nas je razveselilo čuti iz ust g. učitelja važno vest, da hoče „kranjska“ recte „ljubljanska kmetijska družba“ vstati „izza zelene mize“ in postati dejansko deželni kmetijski zavod, da hoče vnovič probuditi po vsej deželi svoje poddružnice, katere sedaj razen novomeške in vipavske komaj po imenu na papirji životarijo. In da živiti ti dve, nij zasluga centruma!

G. K. je pohvalil okolo Cirknice živinorejo, da je primeroma dobra. Pleme je res čudno! Ali kaj, ker so večinoma voli za kola noč in dan na cesti in da večkrat pri dveh parih volov nij niti jedne kravice. Kje je gnoj, kje mleko in pametno domače gospodinjstvo!?

Kakor drugje tudi pri nas slabí živinoreja konkurenca z biki, ker nijso takse za skok jednakomerno razdeljene in uravnane! Za groš bolj kup se rajši goni k jalovcem ali pritlikovcem.

Dobro bi bilo na vse kraje, da se naša živinoreja primerno povzdigne posebe sedaj, ker se hoté po kronovinah ustanoviti komisije za oskrbovanje Dunaja z avstrijsko živino.

Pa predenj je mogoče poboljšati in pomnožiti živino, treba bode skrbeti za več klaje. Lepa so naša brda todi, in lepe bi bile lehko po njih senožeti! Ali kaj, ker rodé le redke, kratke, rahljate bilke! Mah, ki je prerasten kakor mreža povsod, vse zamori in pokonča.

Na trebljenje tega, na sipanje s pepelom ali apnom se niti ne misli. Tako je mogoče, da se tarnja in tarnja, da se pogosto trošek ne meri z delom, da pride na kosca pri dobrej plači in jedi komaj dober cent sená!

In da bi se pri nas ne ravnalo s tem malo gnojem tako barbarično, vrgel bi lehko človek često na travnik ali vrt vile gnoja ali polil posodo gnojice. Pa kdo misli na dobro gnojišče in na gnojico!? Večina smatra lehkomišljeno gnoj za navadno blato ter ga po najkrajšej poti zaradi čednosti za živino izmeče čez prag pod kap, kjer ga do pike izsuši solnce, in kar ostane še masti v njem, to izpere

Dalje v prilogi.

cemu, kdor hodi mimo njih, in da mi je dar karikiranja, narisal bi vam pošteno galerijo tacih možakarjev, — od onega, ki je jednok vse „eigenhändig“ pisal in podpisal, kar sicer nij njegova navada, takrat pa „eigenhändig“ doma ostal in še svojim podložnim dal strog napotek, vztrajati v fakcijoznem ravnotežji, do tiste trojice na rotovži, ki je vkljub jako laskave pripustljivosti še vedno tega priprostega mnenja, da če prorok k gori ne ide, mora gora k proroku.

Ta gospôda ne pozna in neče poznati zakonov fizike in vender črevelj mora se zasukniti, napetnik mora na tla, kakor mu je namenjeno. To videli ste v okraji kamniškem in kočevskem, temu bili ste živi svedoki v mestnej hiši. Saj še maček, če ga makari vržeš čez streho, vedno pada na svoje štiri fakcijozne tace in se pri tem kozolci niti pisanja ne priuči, pa bi črevelj vedno in dosledno protivil se pravilom teže in gravitacije? Ima tudi tacih ljudij, ki nečejo klanjati se prirodnim zakonom, ki si liki:

„San Tomaso
Non crede se non tocca col naso.“

ali kakor je rekel pokojni Göthe:

„Es muss auch solche Käutze geben.“

In jeden tak „Prachtexemplar“ imam danes pred očmi. Trideset let bil je „luč pod polovnikom“, nihče nij iznašel in doumil njegovih zakopanih talentov, nenadoma pa mu da Bog, ki je jednako milostljiv pravičnim in krivičnim, „Amt und Verstand“ in naš junak pobirajoč in izstiskajoč do sedaj s pozebno virtuvoznostjo „mlečni davek“ na korist v njegovej klijenteli stoječim „neporočenim materam“ še bolj pa sebi, postal je čez noč odvažna osoba, s kratka „der umgekehrte Stiefel“. Saj ga pa k temu priporoča tudi njegova vnanjost, neroden je liki črevelj na „kveder“ obrnen kvišku, stopalo predstavljano je po oblastnem nosu, napetnik pa po ozkem, malo znanja obetajočem čelu, vse drugo so šibke golenice, okolu katerih elegično opleta škricasta suknja. Ker mu je nos dolg in krepak, nadejati se je, da bode jedenkrat, kakor gori omenjeni San Tomaso, trčil obenj in veroval, a tedaj bode prekasno, pomagala mu ne bode niti klečeplazna prekanjenost, s katero je pred kratkim, ko je nekdo prišel inspicirat, znal napraviti utis, da poučuje vse pravilno v slovenskem jeziku. Čuti nij bilo celo uro nemške besede, se ve da je naš „umgekehrter Stiefel“ le kmetske otroke klical in izpraševal, otroci nemškutarjev pa so mirno čepeli v klopeh in tako bil je dokazan slovenski značaj šole:

„Sollt' es einstens besser werden,
Kommt der Absatz auf die Erden.“

—.—

Carstvovanje Ane Joanovne. (1730—1740.)

Po Solovjevu in drugih spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Odstranjen bil je tudi majorat iz tega razloga, ker so posestniki, želeči nagraditi vse svoje sinove,

dež pa kap, ter odnaše vse za pospeševanje zdravja (?) in dobrega imena (?) naših sel v potokih brez kraja in konca! —

Ker se gnoj tako malo čislá, kdo bi se upal potem priporočevati še blato z cest, katerega je pri nas, ker se veliko vozi, često do kolena! —

Dalje je manj ali bolj žalostno po Sloveniji sploh in posebe v naših krajih s sadjerejo. Vsi napóri, vsi zgledi in besede, ostanejo le glas upijočega v puščavi! Skoraj v vsakej vasi nahajaš jednega, dva umna in pridna sadjerejca: ona dva sadita, cepita, obrezujeta itd. Ali kaj? Vas ima polsto hiš in druge nijmajo sadja niti za jedenkrat pod zobé Kaj se hoče? — Tukaj se ne prosi, ne varuje tujega, polomasti se vse negodno in polomi mladike, da je joj! In tako mora slednji zgubiti veselje in potrpežljivost in živeti v prepirih. Napreden in pameten prijatelj iz Martinjaka pravil mi je, da je hodil, da bi zatvoril in omejil sebi škodo na lepih sadnih vrtih, pri sosedih sadit in cepit, a gledali so ga grdo, češ, kaj se mešaš mej nas itd.

Prav in na mestu je bila tožba o tej zadevi uzornega sadjerejca z Unca g. Jeršana, klical je po pomoči zoper takšen vandalizem bližnjih in daljnih sosedov. Vsak pameten bi moral z občinskimi organi biti varuh sadja ter pustiti na strani brez milosti žlahto, prijateljstvo, obrt in dobiček!

Bodi posredno ali neposredno, po potu deželne ali druge postave, siliti bi se moral vsak posestnik do sadenja. Le tako bi se kraja in pokončevanje zmanjšala ali večinoma odpravila. — Dobrota in dobiček bi se spoznal in sam s časom iskal!

Največ in najlaglejega dobička bi dajala pri nas češplja in pa tepka. Kaj odvrne vse suha češplja ali tepka posebno po leti za delavca. Koliko denarja je nosila na pr. letos v trgovini? In ne bi bilo napačno in zdravju koristno, da bi se reelno stiskal mošt iz tepke, da bi se omejil vse razdirajoči „boščck“ za spiritovo vino!

Okolo Cernice in Loža prislužil bi veliko človek tudi z vrbo pletarico. Povsod bode treba gledati na pomoček, kajti glavni tok za sedajne novce, gozdje, kažejo strašna rebra. Mladi zarastek v njih se ne varuje pogosto, ne skrbi se za sajenja mladik ali sajenja semen, češ, „tega tako ne bodem užival!“

To in veliko druzega je, kar bi morala naša kmetijska družba hitro po deželi studirati ter izskati pomoči po posebnih razmerah krajev; treba je skrbeti za dobra semena, za praktično orodje, za plemeno živino in to vse v napredek in povzdigo zapuščenega in zapeljanega kmeta pod njenem vodstvom direktno ali vsaj po poddružnicah, itd. itd. V lastnem zastonjem časniku za ude in po gostih kmetskih shodih razlagaj umno napredek, dane postave, razkladaj vspehe, spodbujaj z besedo in dejanjem in šlo bode — ali to le potom združenega pouka s prakso na polji, travniku, gozdu i. t. d. Narodni naobraženci poklicani in nepoklicani, na noge! Dorán.

Iz Ptuja. dne 4. novembra. [Izv. dopis]. (Učiteljska seja). Dne 1. novembra t. l. ob ½2. uri popoludne imeli so učitelji ptujskega okraja svojo redno mesečno sejo. Po prečitanji in odobrenji zapisnika slednje seje, čita g. predsednik sledeče dopise: Wiener pädag. Gesellschaft prosi za podpornike. (Pisatelj teh vrstic misli, da ne bi škodilo, če bi slovensko učiteljsko društvo na Kranjskem v naših slovenskih pokrajinah tudi kaj takšnega storilo.) Lipniško učiteljsko društvo, katero je bilo našemu učiteljskemu društvu glede sklepa, storjenega pri okrajni učiteljski konferenci svoje začudenje in obžalovanje izreklo, kar se je po sklepu, storjenem v zadnjej mesečnej seji, po društvenem predsedniku omenjenemu društvu odločno zavrnilo, opravičuje se popravljaje svoj poprejšnji dopis s tem, da obžalovanje in začudenje ni javljeno okrajnemu učiteljskemu društvu, nego večini udov uradne okrajne učiteljske konference, kajti društvo nij v svojih sejah nikdar takšnega sklepa storilo. Na dalje prečita g. predsednik poslovilno pismo nenadoma prestavljenega uda našega društva g. učitelja Arnharta, s katerim pismom on javlja svoj izstop osrečevaje svoje ljube mu tovariše ob jednem, naj nikakor zaradi kakšnih neugodnostij ne obupajo, ker resnica in pravica morate konečno zmagati. Na to zaori močen „Živijo.“ Ker je bil omenjeni gospod dušoj in telom Nemec a velik štovatelj najvzvišenejših pedagogiških nazorov, v katerih je zapopadena večna resnica in vsem narodom jednakopravnost deleča moč, ker je dotičnik vestno držeč se teh pomislij vedno pravično in pošteno boril se za to, da bi tudi Slovenci v šolstvu dosegli to, kar jim je po postavi, Bogu, naravi in pametni pedagogiki zajamčeno, ker je bil gosp. Arnhart jeden najdelavnejših udov našega društva in ker se je po prigovoru in predlogu tega gospoda za šolstvo našega okraja pri okrajni učiteljski konferenci storil velevažen sklep, predlaže g. Romih, naj mu društvo podeli največe po postavi dovoljeno dostojanstvo, ter ga imenuje častnim udom. Po prečitanji §. 4 društvenih pravil in po priporočitvi tudi od strani gg. Sijanca, Kelca in Žihra bil je predlog g. R. soglasno sprejet z dostavkom, da se g. Arnhartu naznani tudi vse njegove tovariše obdajajoče sočutje zaradi tako nepričakovane ločitve od njih. Po predlogu g. Možine in kratkej debati sklene se tudi, naj g. zastopnik učiteljstva pri seji okrajnega šolskega sveta predlaže, da se v bodoče elaborati za okrajne učiteljske konference razrejujejo. Ker se je v večih krajih objavila tužna vest, da roditelji svoje šolo pohajajoče otroke ne samo doma z žganjem napajajo, nego tudi omenjeno strupéno pitje z otroci za obed v šolo pošiljajo, ker bi takšno početje bilo zelo pogubonosno za ves narod, če bi se to vkoreninilo, predlaže g. Romih, naj se sklene peticija na višji državni zbor, kateri bi naj sklenil postavo proti takšnim činom, kar se soglasno sprejme z dostavkom, naj med tem časom tudi slavno c. kr. okrajno glavarstvo in okrajni šolski svet proti tako nemarnim roditeljem odločno postopata.

Od društvenikov izreče se gosp. predsedniku čestitka zaradi njegovega imenovanja nadučiteljem pri sv. Vidu poleg Ptuja.

G. Vidovič nadučitelj v Cirkovcih izjavlja svoje obžalovanje, da se pri slavnem c. kr. okrajnem glavarstvu nahaja činovništvo, hujskajoče proti učiteljem roditelje, ki imajo zaradi nemarnega pošiljanja svojih otrok v šolo biti globljeni. Pri takšnem počenjanji je učiteljem nemogoče med prostaštvom delovati postavno. G. zastopnik se naprosi, da ta čin pri seji okrajnega šolskega sveta na dnevni red spravi. Učitelj Kelc predlaže, naj g. zastopnik pri seji okr. šolskega sveta predlaže, da ta povpraša višji c. kr. deželni šolski svet, kaj je učiteljstvu glede poučevanja drugega deželnega jezika po sklepu, storjenem po velikej večini udov okrajne učiteljske konference, storiti, kar se soglasno sprejme. Ker so različna učiteljska društva na nemškem Štajarji, kakor tudi različna javna glasila, protivna našemu narodu in njegov položaj popolnem nepoznajoča, izjavila glede sklepa okrajne učiteljske konference svoje začudenje in obžalovanje, sklene se soglasno po predlogu g. Romiha, da se takšna izjavljenja sedaj in za vselej odločno zavrnejo, z dostavkom, da smo le mi jedini pozvani v takšnih rečeh popolnem poznati položaj našega naroda in se brigati za zboljšek šolstva v našem okraji in izrečemo s tem ob jednem svoje obžalovanje nad početjem in delovanjem takšnih društev in javnih glasil, ki se nimajo z ničem drugim toliko časa pečati, kakor jedino s sklepom naše učiteljske konference, glede poučevanja drugega deželnega jezika.

S tem je bila seja dokončana ob 3. uri popoldan. Prihodnja seja je 7. decembra, k katerej se vsi udje prav uljudno vabijo.

Domače stvari.

— („Narodni Dom“.) C. kr. ravnateljstvo državnih železnic na Dunaji naznanilo je društvu „Narodni Dom“ z dopisom št. 6208 od dne 7. t. m., da je zaukazalo vsem načelnikom postaj od Ljubljane do Trebiža ter od Pontafla do Beljaka, da se imajo pri blagajnicah teh postaj prodajati srečke „Narodnega Doma“. — Slava!

— (Kardinal Dominik Bartolini,) poznat kot prijatelj Slovanov, poslal je o priliki blagoslovljenja cerkve v Djakovem vladiki Strossmajeru jako laskavo čestitko.

— (Odbor pevskega zbora) ljubljanske Čitalnice uljudno vabi vse svoje gg. člane k izrednemu zborovanju, ki bode v ponedeljek točno ob 8. uri zvečer v pevskej sobi čitalniškej. Ker je na dnevnem redu važna točka o vzprejemu prenarejejenih pevskih pravil, nadejati se je obilne udeležitve.

— (Gospica Tua) slavna virtuvozinja na gosli, koncertovala bode v 16. dan t. m. v Ljubljani, na kar opozorujemo vse prijatelje glasbe. Program obseza kompozicije Beriot-a, Schuman-a, Chopin-a, Schubert-a, Rubinstein-a, Jensen-a in Wieniauzskega.

---

a ne imajoči denarjev za razdelitev mej mlaje, zahtevali navadno preveč od kmetov ali pa so prodavali sela; v rodovinah se je tako širilo sovraštvo; smatrajoči žito in živino za gibljiv imetek, dajali so ga mlajšim otrokom, vsled česa stareji nijso mogli nič početi z svojo zemljo brez žita in živine, a mlajši tudi nič s žitom in živino brez zemlje. L. 1736 bila je izdana naredba o plemičkej službi: oče, ki ima dva ali več sinov, more pustiti jednega doma za gospodarstvo, ali tudi ta doma pri gospodarstvu zadržani sin moral se je naučiti brati in tudi še računiti, da more biti tako sposoben za državljansko službo; ostali bratje pa so morali stopiti v vojaško službo. In ker do sedaj nij bilo opredeleno, kako dolgo mora plemič ostati v vojaški službi, odpuščali so jih še le kot onemogle starčke, ki se, povrativši se domov, nijso mogli nič več baviti z gospodarstvom. Sedaj pa je bilo ustanovljeno: vsi plemiči so se morali od 7 do 20 leta učiti, od 20 leta pa ostati 25 let v vojaškej službi, a 45. letom je mogel izstopiti iz službe, če je hotel; če so bolni ali ranjeni, morejo biti pa še poprej odpuščeni. Hromotni dvorjani pa bolj sposobni za državljansko službo, kakor za vojaško, imeli so biti razdeljeni po kolegijah; tajnici so jih morali poučevati v sodnijskem postopku, naredbe, ukaze, državno pravo, a dva dneva v tednu sta bila odmerjena za pouk v računstvu, merstvu, zemljemerstvu, zemljepisu in slovnici. Slabiči plemenitega stanu pa so so smeli učiti doma, ali so morali polagati izpit dvakrat: posle 12. in 16. leta; in kateri posle drugega izpita nijso znali veronauka, računstva in merstva, take odpravili so v mornarstvo brez doslužbe. Lete skrbi in stroge mere državne uprave pokazujejo samo, kako slabo je marilo plemstvo za obrazovanje. L. 1736 se toži carica, „da mnogi častniški, dvorjanski in drugih činovnikov otroci ne dohajajo na smotre, nego se skrivajo pod raznimi izgovori, a nekateri hodijo v dvorske službe k ljudjem raznih častnih stopinj, tukaj pa se večkrat obdolže raznih prestopkov, kajti nevednost je vsemu zlu korenina; in čeravno je za maloletne zapovedano po mestih šole urediti, vender le ne želeči lastne koristi, beže pred nauki in sami sebe tako ubijajo.“ V gardo sta bila za Ane vzprijata k Preobraženskemu in Semenovskemu polku tudi polka Izmajlovski in Konnjinski. Po nastojanji Miniha bila je plača inostranih častnikov izjednačenja s plačo ruskih. V juliji l. 1731 bila je urejena po predlogu istega Miniha kadetska četa, od 200 gojencev, a kasneje se je to število pomnožilo na 260; le-to pa nij bil samo vojaško učevni zavod: gojenci njegovi so mogli stopiti v državljansko in vojaško službo, in nekateri mej njimi, ki so imeli posebno veselje do ukov, so se mogli usovršiti v njih ter postati profesorji na akademiji naukov; z vojaškimi nauki so se bavili kadeti samo jeden dan v tednu, da se ne bi zato v drugih naukih zadrževali. Učili so se pa: slovnico, pravopis in stil, govorništvo, pravoslovje, moralo, grboslovje, računstvo, merstvo, fortifikacijo, topničarstvo, zemljepis, zgodovino (občno in zgodovino nemškega cesarstva, a ruske ne).

(Konec prih.)

— (Vabilo) častitim gospodom udom odseka za konjorejo c. kr. kmetijske družbe kranjske v občni zbor v Ljubljani dne 14. novembra 1882. l. (Zbirališče je v dvorani mestnega magistrata ob 3. uri popoludne). — Dnevni red: 1. Ogovor prvosednika. 2. Poročilo odborovo. 3. Posamezni predlogi. —

— (Hrvatski paviljon) na tržaškej razstavi prepeljal se bode na Hrvatsko nazaj.

— (V Kamniku bivajoči Dolenjci) prirede v nedeljo 12. t. m. zvečer v prostorih gospoda Frana Hrastnika sijajno „Martinovanje“ z godbo in plesom. K tej veselici vabijo kamniški Dolenjci uljudno vse Gorenjce, sploh vse prijatelje kratkočasnega „domačega in narodnega veselja Martinovanja“. — Vlani so Dolenjci prvikrat praznovali pri istem gospodu Martinov večer posebno veselo in dobre volje z domačimi pesmami pri dolenjskej kaplici notri do belega dne. — Nadejamo se, da bode letos veselica krasnejša in od prijateljev prave domače kranjske kratkočasnice mnogoštevilno obiskana.

— (Razpisana) je služba učitelja na jednorazrednici v Podragi. Letna plača 400 gld, Prošnje do 15. decembra t. l.

Poslano.

Odgovor „Pravicoljubu“ na njegovo „poslano“ v Slovenskem Narodu od 8. novembra 1882.

Prav obžalujem Te, dragi brate, a ob jednem Ti tudi privoščim od srca odgovor, ki Ti ga je dal Tvoj nadzornik glede šolske kronike. Prav mlad moraš še biti, ali pa si od sile naiven. Bodi si tako, ali tako, druzega odgovora nijsi zaslužil.

Kadar pride zopet k Tebi, vprašaj ga še, ali bi svoje pošteno slovensko ime, ki si je dobil po svojem poštenem slovenskem očetu, pisal s poštenim slovenskim **č** ali pa z nemškim **tsch.** Slovensk pregovor pravi: „kdor se preveč ponižuje, pohodijo ga“. To si utisni v glavo!

Tudi jaz imam nadzornika, kateri se slovenščine boji, kakor hudič križa. A jaz sem Slovenec, poučujem slovensko mladino slovenski in pišem kroniko slovenske šole v slovenskem jeziku, ne da bi bil v to kedaj prosil dozvole niti od krajevnega niti od okrajnega nadzornika. Zato mi pa tudi nikdar nij bilo treba poslušati tacega odgovora, kakor ga je Tebi dal nadzornik. Moj nadzornik, videvši mojo slovenski pisano kroniko, sicer namrgódi lice — ali to je njegova stvar, moja pa je — pisati slovenski. In tako se še dosti dobro pogajava.

Brate! ne daj se brez potrebe drugim pod pete!!

Jošt Grča, učitelj.

Narodno-gospodarske stvari.

Narodna razstava 1882 v Moskvi.

II.

(Dalje.)

Druga kategorija, katere sem poprej omenjal, tiče se konfekcijoniranih oblek, katere se izgotovljajo na debelo in prodajajo dober kup. Do sedaj imela je Rusija le malo takih delavnic in dobivalo je take promete z inostranstva. Osobito Avstrija, imajoč v finejših in ne konfekcijoniranih oblačilih le malo eksporta v Rusijo, pošiljala je tja vsako leto cenih oblek za več nego 10 milijonov goldinarjev.

Ta za eksport konfekcijonirana obleka za može, dečke in otroke delila se je v tri vrste:

1. Platnena in pavolna obleka, za katero se je surovina izdelovala izključljivo v Avstriji in sicer platnena v Nahodu, pavolna pa večinoma v Rumburgu in Warnsdorfu.

2. Obleka iz volnenih in poluvolnenih fabrikatov, vseskozi ceno, na pol fino in vsakdanje blago, ki se večinoma proizvaja v tovarnah v Brnu, Bielici, Liberci in Jägerndorfu.

3. Obleka iz angleških in nemških ordinarnih volnenih in poluvolnenih fabrikatov.

Od te obleke izgotovljala se je ordinarna zlasti v Prosnici, Stockerau-u, Požunu in po kaznilnicah v vsej državi, srednje fino in boljše blago pa po največ na Dunaji in sicer ne v pravih tovarnah temveč konfekcijske firme oddajale so urezano blago malim krojačem v delo. Ker je ta obleka vsled uporabljenega slabega blaga in cenih delavnih močij imela jako nizko ceno, nastal je v Rusijo h krati jako živahen eksport. Ruska vlada opazivši neprestani naraščaj in vedno pazljiva, kako čuvati domačo obrtnijo, povišala je do zadnjega rusko-turškega boja carino zaporedoma do 35% vrednosti. Po koncu omenjenega boja premenila se je carina, ki se je doslej odrajtovala v papirnej renti, v carino v zlatu, kar je toliko izdalo, kakor bi se dosedanja carina povišala na blizu 60%. Vrhu tega dekretirala se je od 1. januvarja 1881 še 10% na priklada, tako da je do 1. julija 1882 vkupna carina za konfekcijonirano obleko iznašala 61½ % vrednosti. Po 1. juliji t. l, spremenil se je carinski cenilnik v carino po teži, — tako de se sedaj plačuje 1 rubelj in 30 kopek v zlatu za ruski funt.

Vsled tega onemogočen je izvoz konfekcijoniranega blaga in poskusiti hočem, to razkazati po nekoliko vzgledih. Platnena ali pavolna obleka (za pranje) tehta 1½—2 colna funta in stane 3—4 gld. loco Dunaj; tako blago prodajalo se je v Rusiji s prišteto carino in voznino za 4½ do 5½ rubljev, pri čemer so naši eksporterji imeli še dober dobiček. Po novej carinskej uravnavi poviša se cena take obleke, tehtajoče 2 colna funta — ker iznaša carina 2 rublja 60 kopek v zlatu, tedaj 4 rublje 10 kopek v papirji — doštevši še 5% za voznino in razloček mej colnim in ruskim funtom na 8¼ do 9¼ rubljev za vsak komad. Še gorja je razmera za volneno ali poluvolneno blago, zlasti pri debelejšem in močnejšem blagu, katerega se je z ozirom na klimatične razmere veliko izvaževalo. Navadne zimske suknje veljajo loco Dunaj okolu 10 gl. in prodajale so se v Rusijo z vštetо carino in voznino po 12½ do 13 rubljev; taka suknja bodi težka 7½ do 8 colnih funtov, tedaj stane po novem carinskem stavku 25 do 25½ papirnih rubljev. Tolik nij niti razloček mej ceno surovin niti delalnih močij, da bi se v bodoče vspešno konkuriralo z rusko konfekcijsko obrtnijo.

Ker je ponehal ta eksport v Rusijo, nastala je našej državi velika škoda. Razen velikih zalog domačih surovin, katere so se upora ljale za konfekcijo oblek, uvažalo se je veliko angleškega in nemškega težkega sukna, kakeršno se v slabejših bažah pri nas niti ne izdeluje; to se je vsled povrnitve carine (restitution) uvažalo carine prosto, pri nas izdelalo in zopet izvažalo, tako je imelo veliko število malih krojačev in sploh domačih delavnih močij stalen zaslužek.

Sedanja carina uvela se je z jasno izrečenim razlogom, da se mora ne le ozir jemati na rusko narodno sukneno obrt, ampak tudi zaradi tega, da se štiti delavec, tedaj mali obrtniki. Zadnji razlog pač nij opravičen, kajti doznal sem sam ter čul iz popolnem zanesljivega vira, da imajo veliki fabrikantje sukna male obrtnike le za izgovor, da se njih zahtevanje ne vidi presebično, kajti de facto je ruska suknena obrtnija na visokej visočini, mej tem ko je gotovo, da primanjkuje delavnih močij, da zadoste konsumu. Izjava tedaj, da se mora štititi delavec, nij prava in bi se pri resnej razpravi gotovo opustila.

Če se carina ne zniža, potem nij misliti, da si pridobimo zopet to ozemlje za eksport sukna, platna in pavolnega blaga, mogoče pa je, pridobiti izgubljeno pozicijo za tiste, ki se pečajo s konfekcijo, tedaj za malo obrtnijo na Dunaji in v Spodnjej Avstrijskej in za kmetsko prebivalstvo v več krajih Moravske in Češke.

Sredstvo k temu je jedino restitucijsko obravnavanje uvesti tako, kakor je navadno v našej državi. Na podlagi tega možno bi bilo avstrijskemu konfekcijonarju dobivati rusko sukno in surovino, je tu izdelovati, dovršene obleke pa zopet nazaj uvažati v Rusijo carine proste ali vsaj proti plačilu male konfekcijske carine.

Rusija bi pri tem ne imela škode, nasprotno, njene tovarne za sukno povzdignile bi se vsled pomnožene oddaje in konsumenti dobivali bi ruske narodne izdelke po nizkej ceni; na drugej strani pa bi imela naša država to hasen, da bi mnogobrojni s krojaštvom se pečajoči obrtniki imeli zopet delo, kar je tem nujneje, ker je tudi promet konfekcijske obleke v orijent zastal vsled tamošnjih političnih razmer.

Da pridem zopet na obleko, v Moskvi razstavljeno, moram pohvaliti sosebno perilo. Pri tem imenovati mi je v prvej vrsti firme Jules Floran in C. Lemercier v Petrogradu, katerih vetrine kažejo vsakovrstno perilo, jako okusno in bogato izgotovljeno; jako lepa so tudi razstavljena vezenja itd.

V obče se more reči, da je perilo za gospode jako lepo in da ugaja glede oprave in cene vsem zahtevam. Isto sme se reči o perilu za gospe; ker pa je v tem velika potrata in se plačujejo za okusno blago velike vsote, bi se dalo uvažati lehko fino perilo za gospe iz batista, ker iznaša carina le 2 rublja v zlatu za ruski funt . . .

Klobuki iz klobučine, poluklobučine in iz svile fine vrste bi se tudi mogli izvažiti, ker je carina le 1 rubelj za komad.

Kravate in zavratnice razstavljene so le po malo fabrikantih, omeniti sta le Pelticu v Varšavi in P. Kadiš v Čistih Prudih, slednji ima nad 100 delavcev v svojej tovarni.

Uvažanje kravat pa je nemožno, ker je carina povišana na 7 rubljev v zlatu za ruski funt.

(Dalje prih.)

Listnica upravništva. G. **Lorenc Baloh** v Št. Joseph, Severna Amerika. Po menjici 23 gl. prejeli; oddali smo „Zvonu“ 5 gold. in „Matici Slovenski 2 gold. 50 kr., ostali znesek smo pa zapisali za „Slov. Narod“ ter je sedaj plačan do 31. marca 1883. — Pozdrav!

Tujci:

10. novembra.

Pri **Slonu:** Steiner z Dunaja. — Krisper iz Rateč. — Mally iz Belgrada.

Pri **Maliči:** Luchschrider iz Gradca. — Buchwald z Dunaja. —

Pri **avstrijskem cesariji:** Oblak iz Rudolfovega.

Pri **bavarskem dvoru:** Smola iz Logatca. — Skok iz Maribora. —

Dunajska borza

dné 11. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld.	95	kr.
Srebrna renta	77 „	50	„
Zlata renta	95 „	40	„
5% marcna renta	92 „	—	„
Akcije narodne banke	835 „	—	„
Kreditne akcije	304 „	70	„
London	119 „	25	„
Srebro	— „	—	„
Napol.	9 „	48½	„
C. kr. cekini	5 „	66	„
Nemške marke	58 „	50	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 119 „	—	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 171 „	75	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	95 „	30	„
Ogrska zlata renta 6%	119 „	35	„
„ „ „ 4%	86 „	85	„
„ papirna renta 5%	85 „	85	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104 „	—	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 115 „	75	„
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zast. listi	118 „	75	„
Prior. oblig Elizabetine zapad. železnice	97 „	70	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105 „	50	„
Kreditne srečke	100 gld. 174 „	50	„
Rudolfove srečke	10 „ 18 „	75	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 „ 124 „	75	„
Trammway-društ. velj. 170 gld. a. v.	230 „	50	„

Poslano.

Gospodu G. Piccoliju, lekarnarju v Ljubljani.

Veliko let uže zdravim mnogo bolezni z gonilnimi leki in skoro vedno z najboljšim vspehom.

Mej drugim ordinujem Vašo **Francovo esenco**, ki ima to posebnost, da prouzroča obilno izpraznenja, ne da bi dražila želodec in črevа, čeprav se rabi dlje časa.

Trst, v oktobru 1882.

Dr. Pardo,
praktičen zdravnik.

Podpisani s tem potrjujem, da se **Francova esenca**, ki jo nareja lekarnar G. Piccoli v Ljubljani, zaradi svojega točnega in čudovitega učinka po mnogih bolnikih moje fare in okolice v raznih boleznih rabi, vedno s posebnim vspehom; zato izrečem omenjenemu g. lekarnarju to zasluženo javno zahvalo.

Pristavljam še, de ne mine dneva, ko bi ne prišel kedo k meni po sklenico te čudovite esence, katero imam vedno za svojo in družine rabo pri rokah.

Fianona (Istra), v oktobru 1882.

Anton Vlassich,
župnik-kanonik.

Od Vas dobljenih 12 steklenic **Francove esence** je proti mojej dolgotrajnej bolečini v želodcu, in tudi gospej Mariji Šašelj, pekarici v Mokronogu proti zapretji jako dobro pomagalo, za kar se Vam najtopleje zahvalim.

Tudi še opomnim, da bom Vašo dobro **Francovo esenco** v teh krajih kar se bo dalo razširjal.

Z odličnim spoštovanjem

(694—3) **Miha Treffalt,**
užitninski agent.

Mokronog, v februvarji 1882.

Francova esenca, ki jo izdeluje **G. Piccoli,** lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajskej cesti, je pomagala uže tisočerim ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v želodcu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasaoje, hemorojide, zlatenico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. 1 steklenica 10 kr.

Troje novih krasnotiskov!

Müller-jev Theater-Album, uredovan po Klischnegg-u, vsaki mesec jeden vezek à 1 gld. 50 kr., z mnogimi portreti.

Voigt-ov Säugethiere in Wort und Bild, v 25 vezkih à 90 kr.

Theodor Körner-jeva dela, ilustrovana krasno tiskana izdaja izide v 35 vezkih à 30 kr.

Prvi vezki so na ogled. Naročila sprejema

(711—3) **J. Giontini v Ljubljani.**

Prijazna hiša

blizu farne cerkve v **Hotiči,** postaja **Litlja,** v kateri se je doslej **tržilo,** pa je sposobna tudi za **krčmo,** in pa še dva velika, tikoma hiše ležeča **travnika** se proda prostovoljno za 3000 gld. Več se izvé v F. Müller-jevem annoncenbureau v Ljubljani. (717—2)

50 goldinarjev

po okoliščinah tudi več tistemu, kdor poskrbi boljšo in dobro službo kakega tajnika ali korespondenta ali knjigovodja ali kakeršno si bodi, njegovim zmožnostim primerno — osebi, ki je v najboljši moški dobi, uže mnogo let začasno v službi pri političnem uradu in o prostih urah pa sodelavec pri odvetniku in more uložiti tudi kavcijo, ako je treba.

Dotični je zmožen slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v govóru in pisavi, ter popolnem sposoben samostojno voditi vsakovrstna tudi najtežja županijska opravila, popolnem sposoben v konceptu, posebno pa v vseh političnih, finančnih in občinskih uradnih zadevah. Zmožen je slednjič vsakovrstne prošnje, pritožbe, ki spadajo v ta delokrog, ter tudi vojaške, obrtnijske, davkovske in druge uloge itd. natančno in z ozirom na vse postavne določbe sestavljati in je dalje tudi v knjigovodstvu popolnem izurjen, ter ima za vse navedene stroke najboljša spričevala.

Ponudbe sprejme gospod **Anton Ušnig,** agent mestnega užitnega davka (Bahnhof, Dogana Nr. 10) **v Trstu.** (720—1)

Preselitev kupčije.

Jemljem si čast naznanjati velečastitemu občinstvu, da sem se preselil s svojo

trgovino z jermeni in torbami,

v Zvezdo, kongresni trg št. 14.

ter si dovoljujem za prav mnoga naročila priporočati se velečastitemu občinstvu z zagotovilom, da izdelujem prav trdno in dobro, po angleških, francoskih in dunajskih oblikah. Popravlja se točno in dobro.

Anton Košir,
jermenar in torbar. (710—3)

500 zlatov

plačam onemu, kdor pri vporabljanji

Kothejeve zobne vode

1 steklenica 35 kr., še kedaj čuti zobne bolečine ima iz ust duh.

J. G. Kothe,
umirov. dvorni založnik v Mödlingu
pri Dunaji, vila Kothe.
(144—37)

V Ljubljani dobi se jedino le pri lekarji **Jul. pl. Trnkoczyji** in v vseh lekarnah, droguerijah, parfemerijah, prodajalnicah galanterijskih rečij itd. na Kranjskem.

Umetne (574—21)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem amerikanskem zistemu v **zlatu, vulkanitu** ali **celulojidu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin

zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Za Bogom imam se le Vašemu sladnemu ozdravljajočemu pivu, sladnej čokoladi in koncentriranemu sladnemu izlečku Iv. Hoffa zahvaliti za ohranitev svojega življenja.

Samolastno izgovorjene besede mnogih ozdravljenih.

Zahvala.

Po Iv. Hoffovem sladnem ozdravljajočem pivu življenju nevarne telesne slabosti rešenega.

Ker je ta toli izvrsten izumek sladnega ozdravljajočega piva mojo mater **dejal bi smrti rešil,** ponašal sem se lahko s tem z vso odločnostjo v tukajšnjej občini in sem lahko s svojim popolnim prepričanjem vsakemu bolniku priporočal ta lek. — Nekemu kmetu, ki je tožil, da čuti bolečine v jetrah, v želodcu in deloma v plučah ter me je vprašal za svèt, sem priporočal, naj rabi to izvrstno sladno pivo. Prosil me je, naj bi takoj pisal ponj, kar sem tudi koj v njegovej sobi storil. Prosim tedaj Vaše blagorodje, da pošljete kar hitro mogoče 26 sklenic sladnega piva in 10 zavitkov sladnega bonbona.

Sv. Jurij (nad Muravom). **Josip Fliess,** nadučitelj.

C. kr. dvornemu založniku mnozih evropskih suverenov, gospodu

Ivanu Hoff-u,

c. kr. komisijskemu svètniku, lastniku c. kr. zlatega križeca za zasluge s krono, vitézu visocih pruskih in nemških redov, Dunaj, fabrika I., Grabenhof 2., tovarniška zaloga: Graben. Bräunerstrasse 8.

Uradno (629—6)

zdravstveno poročilo.

Dr. Seypel, štapski nadzdravnik.

Ivan Hoffovo sladno ozdravljajoče pivo (Malzextract-Gesundheitsbier) je izvrsten diätetičen lek za rekonvalescente iz teških boleznij, tudi za na prsih bolne, ker ne vzbuja živcev; isto tako se prav posebno priporoča za bolezni v želodcu in na hämorrhoidah.

Manj ko za 2 gld. se ne razpošilja.

Glavne zaloge: V Ljubljani: Peter Lassnik, spec. trg.; v Reki: Nik. Pavačić, drog.; v Gorici: G. Christofoletti; v Mariboru: F. P. Holasek, na glavnem trgu; v Ptuji: J. Kasimir, V. Sellinschegg; v Celji: J. Kupferschmidt, lekarnar.

Izdelki, kateri **nijmajo** te postavno deponirane **varstvene znamke,** naj se kot **ponarejeni** koj **vrnejo.**

Varstvena znamka.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliči,

je odločno najboljše zdravilo zoper *protin* ter *revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi* ter *živcih, otekline, otrple ude* in *kite* itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo *„cvetú zoper trganje po dr. Maliči" z zraven stoječim znamenjem;* 1 steklenica *50 kr.*, pravega prodaje samo

lekarna „pri samorogu" J. pl. Trnkoczyja
na Mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.

Zahvala.

Gospodu **J. pl. Trnkoczyju,** lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na **protinskej bolezni** na nogi **silno trpeli** in razna domača zdravila brezvspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dnij nijso mogli stopiti na nogo, spomnim se na **Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr.** ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je **čudovit vspeh,** da so se po kratkej rabi tega zdravila **oprostili mučnih bolečin.** S popolnim prepričanjem **priznavam torej dr. Maličev protinski cvet** kot **izvrstno zdravilo** in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezni **priporočam.** Vašej blagorodnosti pa izrekam **najprisrčnejšo zahvalo,** z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug,
posestnik v Šmariji p. Celji.
(469—5)

Zdravilstveno

parfumerijsko blago.

Anatherinova ustna voda a 60 kr., **Zobni prašek** à 40 kr. priznana kot najboljša sredstva za čistenje ust. — **Pudra za dame,** bela in rožna, izdelana iz najfinejše rižne moke, prav neškodljiva za kožo, v zavitkih à 10 kr. in v škatljicah à 40 kr. **Esprit de Essbouquet, Heliotrope, Reseda, Violette** za parfumovanje perila, robcev itd., v elegantnih miniatur-flaconih s kovinskim zaporom à 40 kr. za komad. **Glycerin-Crême,** posebno vspešna pri razpokanih ustnah in praskah po roki, 1 flacon 30 kr. **Kadilni papir,** vžgan v sobi razširja prijeten duh, 1 zavitek 10 kr. **Toaletno medeno-glicerinsko milo** od Sarga, 1 kos 30 kr. **Mandeljnovi otrobi,** rabljeni mesto mila, store kožo nežno, fino in mehko, 1 zavitek 10 kr. — vse to prodaje in razpošilja

(695 3)

G. Piccoli,
lekarnar „pri angelji" v Ljubljani na dunajskej cesti.

Lepe in po ceni

klobuke in čepke,

kakor tudi

kožuhovino

prodaja (506—57)

Anton Krejči,

v Ljubljani, na kongresnem trgu na oglu gledaliških ulic.

Najstarejša in največja firma

MORIC-a BUM-a

v Brnu

priporoča za prihodnjo sezijo:

3 metre 20 Cm., to je 4⅛ vatlov prave brnske volnene robe za celo zimsko obleko, à meter po gl. 2.60 torej vkup gl. 8.32.

3 metre 20 Cm. prave brnske volnene robe iz fine volne, à meter po gl. 3.60, vkup za gl. 11.52.

Najfin. brnsko volneno robo od gld. 4.50 do gld. 8.— per meter.

2 metra 20 Cm., modri, rujavi, olivni ali črni Palmerston za zimske suknje à meter po gl. 2.60, torej gl. 5.72; ali pa iz boya, bobra, gagkunovega mahú ali poprečni à meter po gl. 3.—, torej gl. 6.60; zraven 1 meter 30 cm. križastega ali črtanega brnskega podšiva po gl. 1.—, znaša gl. 1.30.

Finejšo brnsko robo za suknje tudi v vseh barvah, à meter od gl. 3.50 navzgor do gl. 10.—. Podšivno robo à meter od gl. 3.50 do gl. 6.—.

1 meter 20 Cm., to je 1½ vatla moderne brnske volnene robe za hlače, per meter po gl. 3.—, stane gl. 3.60.

Finejša roba za hlače per meter po gl. 4.— do gl. 8.—.

Pravi angleški popotni plaidi, 3 m. 50 cm. dolgi in 1 m. 60 cm. široki, od gl. 3.75, gl. 5.—, gl. 5.25, gl. 8.— do gl. 18.—.

Vedno ima veliko zalogo vsakovrstnega sukna za civilno, vojaško in hvrejno obleko, sukno za cerkvene potrebe in za biljard, potem loden in menčikofe, kakor tudi vsake barve ženskega sukna po vsakoršnej ceni.

Naročila pošiljajo se točno proti poštnem povzetji, **celo brez stroškov** in se embalaža ne računi. (565—9)

Obrazci za krojače franko.

TRŽAŠKA RAZSTAVINA LOTERIJA.

Srečkanje 5. januvarja.

1. glavni dobitek gotovih 50.000 gld.

2. glavni dobitek gotovih 20.000 gld.

3. glavni dobitek gotovih 10.000 gld.

Nadalje

1 à gld. **10.000** — 4 à gld. **5000** — 5 à gld. **3000** — 15 à gld. **1000** — 30 à gld. **500** — 50 à gld. **300** — 50 à gld. **200** — 100 à gld. **100** — 200 à gld. **50** — 542 à gld. **25,** — skupaj

1000 dobitkov iz 213.550 goldinarjev.

Obširni popisi dobitkov so na ogled razpoloženi v vseh prodajalnicah lozov.

Cena jednemu lozu 50 kr.

Naročila s pridjanimi 15 kr. za poštnino naj se pošiljajo na

loterijski oddelek tržaške razstave

Piazza Grande št. 2 v Trstu.

Kdor hoče loze razprodajati, obrne naj se takoj na predstoječo adreso.

Lozi dobivaje se v **Ljubljani** pri **slav. kranjskej eskomptnej banki,** pri **J. C. Luckmannu, Edv. Mahru** in **Jan, Ev. Bučarjevih naslednikih.** (712—3)

Otvorjenje kupčije.

Usojava se najudaneje naznanjati, da sva

v Ljubljani na voglu mestnega trga hiš. štev. 14 ali pod trančo hiš. štev. 2

ustanovila

kupčijo s platnenim, suknenim, svilenim in drugim manufakturnim pa z modnim blagom

na debelo in drobno in jo **čisto na novo** založila z največjo skrbnostjo.

Za sedanji letni čas posebno omenjava najnovejšo kosmato **tkanino podobno kožuhovini** in **palmerston** za vrhnike ali plašče gospodom in gospém, **razno** izborno blago za **suknje, hlače, lovske obleke** in **dežne plašče, flanelj** za vsako rabo, čisto volnate **kašmire** — črne in v vseh modnih bojah , vseh vrst **žamet, plíš, brošé, bež** in **rips**, turške **longšale**, himalaya-, velours- in druge zimske, potem črne kašmír-**rute, atlas, brokat, satin-merveilleux, Surah, noblesse**, vsake **vrste parhant**, najboljše pravo **rumburško, irsko** in $^3/_4$ široko **platno za posteljno opravo**, namizne **prte** najnovejšega načina, **brisače** in **žepne rute**, najboljši **cvirn** in **volno za vezenje** — zlasti tudi pottendorfsko in kraljevsko —, raznovrstne najnovejše **preproge**, kakor jih je treba po tléh in pred posteljami, potne, **posteljske** in **konjske odeje** in **kôce, jute** in **kreton** za pohištvo, **gradl, zagrinjala** itd itd. itd.

Prečastito duhovščino opozarjava zlasti na tkanino za cerkveno opravo in vse v to stroko spadajoče blago.

Najpoštenejšo in najcenejšo postrežbo zagotovljaje se uljudno priporočata slavnemu občinstvu (718—1)

KRISPER & URBANC.

Zahvala in priporočilo.

Dné 18. avgusta t. l. odstopila sem prostovoljno od graške vzajemne zavarovalnice in sem se na novo zavarovala pri **dunajskej zavarovalnej družbi** — za Kranjsko in Spodnje Štajersko zastopano po gospodu **Jakob Dobrinu v Ljubljani** — za moj malin, hišna in kmetijska poslopja za svoto 3700 gld.

Dné 20. oktobra t. l. po noči nastal je v malinu ogenj in v kratkem času uničil popolnem malin in hišo.

Današnji dan se je škoda, prouzročena po požaru, od glavnega zastopnika **dunajske zavarovalne družbe** gospoda **Jakob Dobrina** cenila, in izplačala se mi je svota prouzročene škode popolnem do zadnjega krajcarja v gotovem denarji, brez da bi se mi bilo kaj odtegnilo.

Dolžna se čutim **dunajskej zavarovalnej družbi** in njenemu glavnemu zastopniku gospodu **Jakob Dobrinu** za hitro, točno in popolno izplačilo odškodnine izreči s tem presrčno zahvalo in ob jednem priporočati ta pošteni zavarovalni zavod vsakemu, kateri hoče biti dobro in sigurno zavarovan, posebno ker sem se prepričala, da so obrekovanja gospoda zastopnika **grašk vzajemno zavarovalne družbe Karola Hudabiunigga v Ljubljani** o zastopniku **dunajske zavarovalne družbe** gospodu **Jakob Dobrinu** popolnem neutemeljene in ničeve.

Posebno pa sem **dunajskej zavarovalnej družbi** največjo hvalo dolžna, ker je bilo to leto prvo, kar sem bila zavarovana, kakor je to pri tem zavodu običajno, prosto leto in nijsem tedaj plačala nobene zavarovalnine, nego samo neznatni znesek 2 gld. 22 kr. za koleke, a vender se mi je vsa škoda točno povrnila.

V Tacnu pod Šmarno goro, dné 9. novembra 1882.

Potrjujem:
Fran Kovač,
župan.

S spoštovanjem
Marijana Malenšek.
(719)

Ustanovljeno l. 1847.

J. J. NAGLAS-ova
tovarna za pohištvo
v Ljubljani,

Auerspergov trg št. 7 in Gospodske ulice (Knežji dvor),

sprejema kompletne oprave za **balo, stanovanja** in **hotele** od najbolj priproste do najfinejše izpeljave po **najnižjih fabriških cenah** z garancijo.

Ilustrovani cenilniki gratis. (642—12)

Bolji od vseh podobnih izdelkov, némajo te pastilje *nič škodljivega v sebi; najuspešneje se rabijo* zoper bolezni v organih spodnjega dela telesa, menjalno mrzlico, bolezni v prsih, na koži, na očeh, v možjanih in ustih, zoper otrocje in ženske bolezni; čistijo kri in lehko odpravljajo blato. Nij ga zdravila, ki bi bilo boljše in pri tem popolnem neškodljivo zoper

telesno zapretje,

gotovi vir vseh boleznij. Ker so posladkorjene, užívajo jih radi tudi otroci. Te pile so odlikovane z jako častnim pismom *dvornega svetnika Pitha.*

Jedna škatljica s 15 pilami velja 15 kr. — Zavitek, osem škatljic skupaj, 120 pil, velja samo 1 gld. a. v. (705—2)

Philipp Neustein
Apotheker

Svarjenje! Vsaka škatljica, ki néma firme: *Apotheke zum heiligen Leopold* in na zadnjej strani *naše varstvene znamke, je ponarejena*, ter svarimo, naj se ne kupuje.

Paziti se mora dobro, da kdo ne dobi slabega, nevplivnega ali celo škodljivega izdelka. Vsakdo naj izrečno zahteva *Neusteinovih Elizabetinih pil*, te imajo na zavitku ter navodilu za rabo *poleg stoječi podpis.*

Glavna zaloga na Dunaji: Apotheke *„zum heiligen Leopold"* des *Ph. Neustein, Stadt, Ecke der Planken- und Spiegelgasse.* Za 1 gld. 15 kr. pošljemo franko jeden zavitek.

Zaloga klobukov
Bruseljske tovarniške družbe za klobuke
v Ljubljani, gledališčne ulice št. 6.

Klobuki iz klobučine

najboljše vrste, najnovejšega izdelka v raznovrstnih bojah, trdi in mehki po 2 gld. 20 kr. (709—2)

J. LOZAR,
v Ljubljani, Mestni trg št. 7,

priporoča za

jesensko in zimsko saisijo

svojo bogato zalogo (689—3)

telovnikov za gospé, z rokavi ali brez njih, naprsnikov, podjopičev iz štruka, Merino-volne in svilnega finiša, hlač iz štruka in s podšivko, kikelj iz kuštra, nogovic, dokolenic, suknjenih rokovic, zapestnikov, frou-frou-pokrival, ovratnikov in naročk;

lovskih telovnikov za gospode, z rokavi, pisane podšivke iz štruka, flanela, Merino-volne, svilnega finiša, pavole, podjopičev in hlač, pasic, suknjenih rokovic, zapestnikov, nogovic in ponočnih kap;

telovnikov za otroke, z rokavi, pisanih štrukovih jopičev in oblek, belih in pisanih podjopičev, čepic, suknjenih rokovic, zapestnikov, nogovic in dokolenic.

Prava bela „kraljevska" volna, bela, pisana volna za pletenje, pavola in ovčja volna; najboljši izdelek; kraljevski cviren za vezenje, 8 dratovna volna za koltre; cviren za šivalne stroje z znamki: slona, sidra in leva itd. itd.; pregrinjala iz tulja, domači in inozemski rouleaux za okna.

Izdelki iz gozdne volne, iz slavnoznane tovarne H. Schmidta v Remdi, izvrstni proti protinu in trganju, olje, sprit, podmetek, podjopiče za gospe in gospode, svitice, rokovice, nogovice ženske in možke, uložni podplati, prav po nizkej ceni.

Ces. kralj. privilegij za izboljšanje šiv. strojev.

IVAN JAX,
v Ljubljani, Hôtel Europa.

Najstarejša in največja trgovina s šivalnimi stroji

v Gorenjej Avstriji, na Solnograškem, Štajerskem in Kranjskem.

V zalogi so

šivalni stroji vsake vrste,

za družino in rokodelce, sploh za vse načine šivanja.

Stroji za pletenje in vezenje;

za **izdelovanje rokovic** in **slamnikov, sedlarski** in **jermenarski šivalni stroji** ter vsake baže novi šivalni stroji, naj se jim pravi kakorkoli.

Izdelujejo se podnožja in posamezni deli strojevi. — Prodajajo se šivanke, cviren in olje. (659—3)

Tudi stroji, kateri nijso bili kupljeni iz te zaloge, se sprejemajo v popravo.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne".